

„Proiect cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020”

„UN ÎNVĂȚĂMÂNT DE CALITATE PRIN STRATEGII DIDACTICE EFICIENTE” Modulul 1 - Tema 1

Învățământ de calitate pentru viitorul copiilor noștri în județul Dolj

Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020

Axa prioritară 6: Educație și competențe, Cod Apel: POCU/74/6/18/ 104980

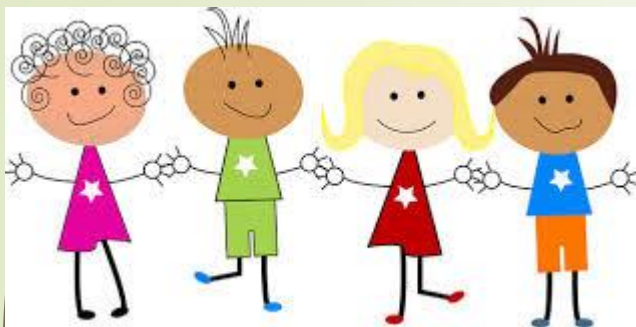
Parteneri:

INSTITUTUL PENTRU DEZVOLTAREA EVALUĂRII ÎN EDUCAȚIE

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN DOLJ

**INSPECTORATUL ȘCOLAR
JUDEȚEAN DOLJ**

„UN ÎNVĂȚĂMÂNT DE CALITATE PRIN STRATEGII DIDACTICE EFICIENTE”,

62 de ore, categoria 1 a), domeniul 2-Strategii de predare-învățare-evaluare.

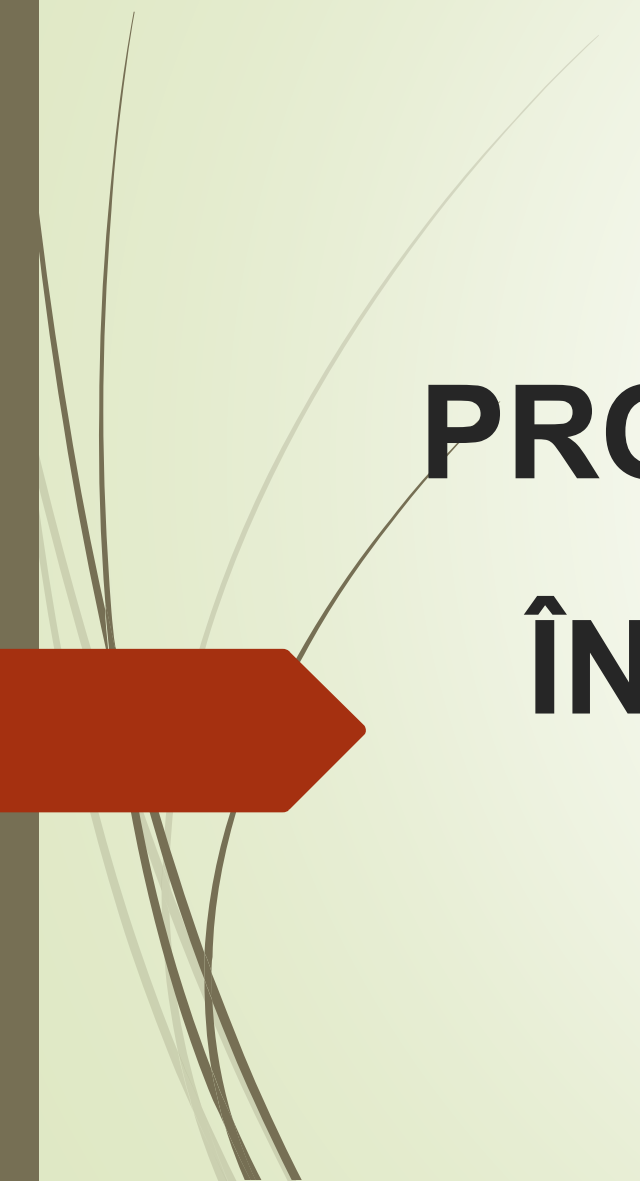
Programul de formare face parte din proiectul „Învățământ de calitate pentru viitorul copiilor noștri din Dolj” POCU/74/6/18/104980, proiect desfășurat în cadrul Programului Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020. Axa prioritară 6: Educație și competențe
Obiectivul tematic 10 “Investițiile în educație, formare și formare profesională pentru competențe și învățare pe tot parcursul vieții”

Modulul 1.

EVIDENȚE ALE

PROCESULUI DE ÎNVĂȚARE

ÎN DIDACTICA ȘCOLARĂ

Capitolul 1

Concepte cheie necesare în didactica bazată pe evidențe

Tema 1.1

ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ

Obiectiv general: Dezvoltarea capacității de utilizarea a strategiilor și metodelor didactice dovedite de succes.

OS1.1 Aplicarea de teorii ale învățării și motivației în practica didactică

OS1.2 Utilizarea la clasă a metodelor specifice fiecărei faze a unei lecții de predare

OS1.3 Utilizarea la clasă a feedback-ului și a evaluării formative

Competențe generale

- **Conștientizarea necesității predării bazate pe evidențe.**
- **Utilizarea metodelor care s-au dovedit de succes la clasă.**

Competențe specifice

- **Cunoașterea conceptelor cheie utilizate în predarea bazată pe evidențe.**
- **Adaptarea strategiilor și metodelor didactice de succes la contextual educațional.**
- **Aplicarea la clasă a strategiilor și metodelor adaptate.**
- **Revizuirea aspectelor ineficiente ale strategiilor pe care le aplică în mod curent.**
- **Identificarea modelelor de succes în propriul context educațional și iseminarea lor.**

1.1 Psihologie cognitiv-constructivistă

Ce știi despre teoriile constructivistă și cognitivă ale învățării?

.....

.....

.....

.....

.....

Ce este constructivismul?

„Constructivismul este de fapt o teorie – bazată pe observație și studiu științific – despre cum învață oamenii. Aceasta afirmă că fiecare persoană își construiește propria înțelegere și cunoaștere a lumii, experimentând lucruri și reflectând asupra acestor experiențe.”

„Constructivismul este o teorie a subiectului care se străduiește să-și optimizeze schimburile cu mediul și care, în același timp, se autoconstruiește prin integrarea produselor gândirii sale. Cel ce învață este inițiatorul propriilor experiențe de învățare, în continuă căutare de informații utile rezolvării de probleme și reorganizându-și în permanență cunoștințele.”

„Această teorie bazată pe concepte și numită constructivistă este aproape universal acceptată de experții creierului și minții. Toți sunt de acord că învățarea se produce când elevii își construiesc propriul sens, de obicei pe baza celor învățate anterior și a experienței proprii și, desigur, din experiența de învățare.”

<http://www.thirteen.org/edonline/concept2class/constructivism/index.html>

Sălvăstru, D. (2009). *Psihologia învățării: teorii și aplicații educaționale*. Iași: Polirom, p.57

Petty, G. (2007). *Profesorul azi. Metode moderne de predare*. București: Atelier Didactic, p.4.

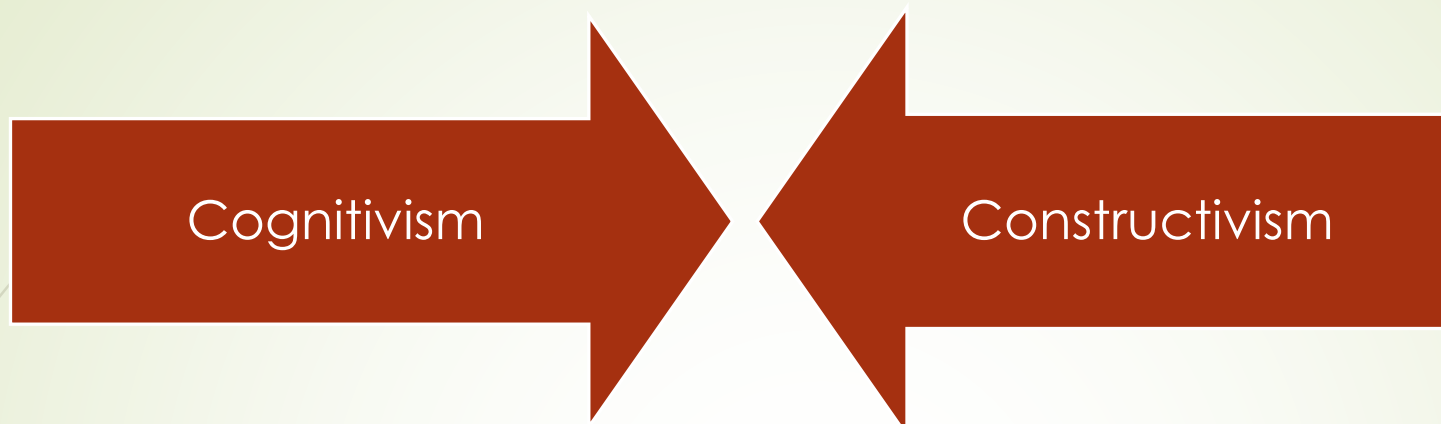
Ce este cognitivismul?

„Teoria cognitivă a învățării are la bază teoria procesării informației și promovează o perspectivă activă asupra învățării.

Conform teoriei procesării informaționale, procesul de învățare se referă la receptarea informației din mediu și utilizarea unor strategii cognitive pentru transferul acesteia din memoria de scurtă durată în memoria de lungă durată.” Crețu, D., Nicu, A. (2009). *Pedagogie pentru definitivat și gradul didactic II*. Sibiu: Ed. Universității Lucian Blaga, p.187

„Din perspectiva psihologiei cognitive, mintea umană este un sistem de procesare a informației (hardware), cogniția este programul (software) iar învățarea achiziția de cunoștințe (datele).” Negovan, V. (2009). *Psihologie cognitivă*. București: CREDIS, p.30.

Relația între cognitivism și constructivism

„Dincolo de dezbaterile teoretice care abordează distinct cele două teorii, practica învățării școlare le corelează strâns, pentru a iniția elevii în cunoașterea științifică. Psihologia cognitivă actuală insistă pe rolul procesărilor mentale a informațiilor și organizarea lor în structuri, rețele cognitive, pentru a înțelege, a interpreta, a păstra în memoria de lungă durată. Iar constructivismul explică cum sunt utilizate, integrate acestea, progresivitatea în prelucrarea mentală a reprezentărilor, experiențelor cognitive în mod propriu.”

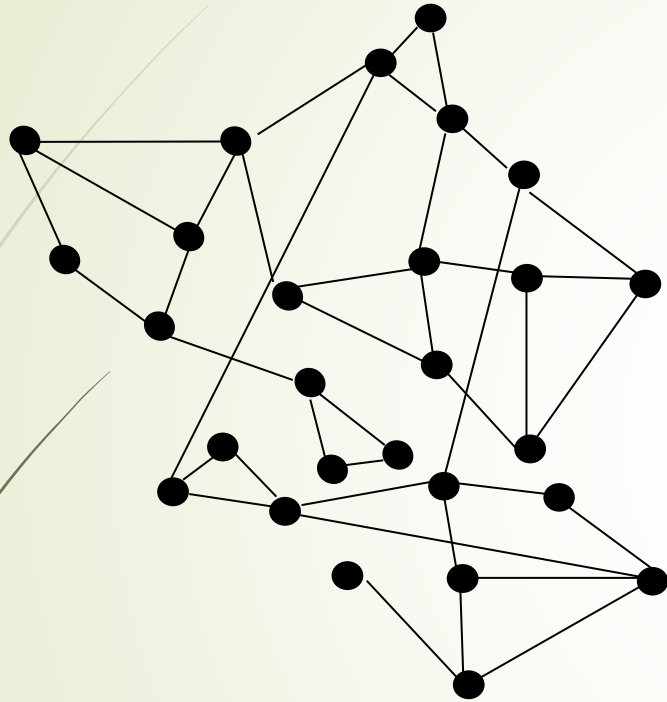
Joița, E. (coord.), et al. (2008). *Formarea pedagogică a profesorului: instrumente de învățare cognitiv-constructivistă*. București: E.D.P., p.11.

Abordarea lui Geoff Petty asupra constructivismului:

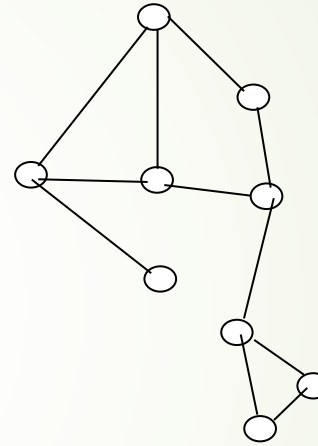
- **Învățarea presupune construirea activă a propriilor gânduri și presupune conexiuni mentale**
- **Cunoștințele existente ale fiecărui elev sunt unice**
- **Conexiunile creează învățarea, memorarea și inteligența. Ele sunt cele care practic dezvoltă creierul**
- **Creierul este asemănător cu un mușchi, cu cât e exersat mai mult, cu atât se dezvoltă și devine mai puternic**

<http://www.geoffpetty.com/downloads/WORD/Romanianmaterials/constructivismdiag21RO.doc>

Învățare superficială- nu există nicio legătură între cunoștințele noi și cele deja existente

Cunoștințe existente

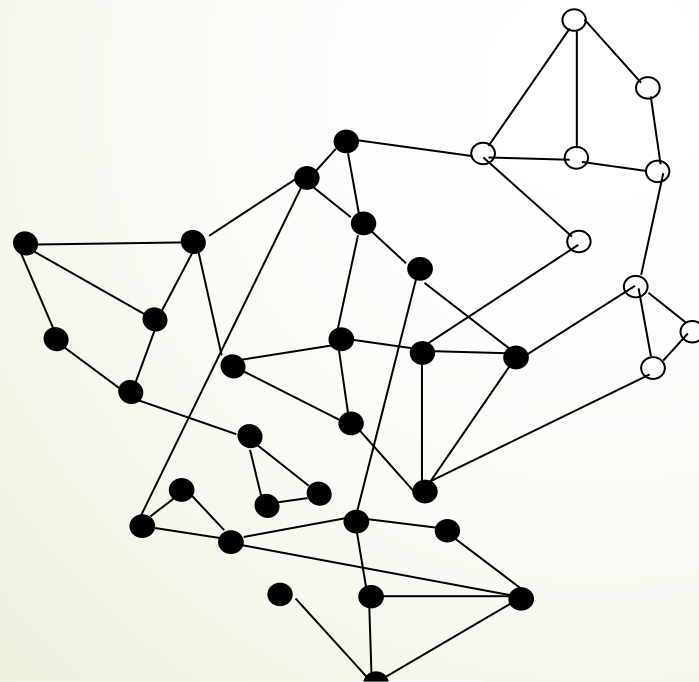

Cunoștințe noi

Învățare profundă

- elevii își construiesc propriul sens al învățării noi și fac legături între învățarea nouă și cea existentă
- gândurile „călătoresc„ pe aceste legături. De îndată ce s-au făcut aceste legături, elevul poate să raționeze între învățarea nouă și cea veche și invers

Petty, G. (2007). *Profesorul azi. Metode moderne de predare*. București: Atelier Didactic, p.5

Cunoștințe noi

Cunoștințe existente

Grupați pe două coloane următoarele afirmații, conform modelului învățării behavioriste sau cognitiv-constructiviste.

Modelarea comportamentului prin sistemul întăririlor.

Predarea centrată pe elev, utilizarea de strategii active și interactive.

Elaborarea de regulamente școlare în baza sistemului de recompense și pedepse.

Instruirea programată.

Feedforward-ul didactic și utilizarea lui în lecție.

Achizițiile anterioare ca suport pentru noile cunoștințe.

Evaluare centrată pe competențe, pe capacitatea de rezolvare de probleme diverse.

Feedback-ul didactic și utilizarea lui în lecție.

Modelul învățării behavioriste sau cognitiv-constructiviste.

MODELUL BEHAVIORIST	MODELUL COGNITIV- CONSTRUCTIVIST
Modelarea comportamentului prin sistemul întăririlor.	Achizițiile anterioare ca suport pentru noile cunoștințe.
Elaborarea de regulamente școlare în baza sistemului de recompense și pedepse	Evaluare centrată pe competențe, pe capacitatea de rezolvare de probleme diverse.
Instruirea programată.	Predarea centrată pe elev, utilizarea de strategii active și interactive.
Feedback-ul didactic și utilizarea lui în lecție.	Feedforward-ul didactic și utilizarea lui în lecție.

Temă de reflecție: Care dintre aspectele activității mele didactice de până acum s-au bazat pe principii cognitiv-constructiviste?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Taxonomia SOLO

SOLO = **S**tructure of **O**bserved **L**earning **O**utcomes

(structura rezultatelor învățării observate)

Biggs, J., Collis, K. (1982). *Evaluating the Quality of Learning: the SOLO taxonomy*. New York: Academic Press

NIVEL	DESCRIERE: VERBE SPECIFICE
5. Abstract extins	<u>Generalizare la un nou domeniu:</u> creează, formulează, generalizează, emite ipoteze, reflectă, teoretizează Elevul poate generaliza structura dincolo de ceea ce i s-a dat, poate percepe structura din multe perspective diferite și transferați ideile în domenii noi. El / ea poate avea competență de generalizare, ipoteză, critică sau teoretizare.
4. Relațional	<u>Puncte de vedere integrate într-o structură:</u> analizează, aplică, compară, critică, explică cauzele, relaționează, justifică. Elevul poate înțelege relațiile dintre mai multe aspecte și modul în care s-ar putea potrivi împreună pentru a forma un întreg. Înțelegerea formează o structură și poate avea astfel competență de a compara, relaționa, analiza, aplica teoria, explica în termeni de cauză și efect
3. Multistructural	<u>Mai multe puncte de vedere independente:</u> combină, enumeră, descrie, listează Elevul se poate ocupa de mai multe aspecte, dar acestea sunt deconectate. Este capabil enumere, descrie, clasifica, combina, aplica metode, structura, executa proceduri etc.
2. Unistructural	<u>Un singur punct de vedere:</u> identifică, numește, urmează o procedură simplă Elevul se poate ocupa de unul aspect unic și nu face conexiuni evidente. Elevul poate folosi terminologia, recita , efectuează instrucțiuni / algoritmi simpli, parafrazați, identifica, denumeste sau numara.

Fiecare membru al unei grupe va trebui să formuleze o cerință / sarcină de lucru specifică disciplinei pe care o predă, care să vizeze unul dintre nivele 2-5 din taxonomia SOLO.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Temă de reflecție: Care sunt avantajele înlocuirii taxonomiei lui Bloom cu taxonomia SOLO în construcția matricei de specificații a unui test?

.....

.....

.....

...

.....

.....

Stiluri de învățare după modelul lui Herrmann

Analizele lui F. Coffield și ale colaboratorilor (2004) asupra a peste 70 de teorii despre stilurile de învățare au condus la două concluzii importante:

- **Nu etichetați elevii pentru ca apoi să adaptați strategiile de învățare stilurilor lor; în schimb utilizați cu toți elevii metode specifice tuturor stilurilor de învățare.**
- **Încurajați elevii să utilizeze stilurile cu care sunt mai puțin familiarizați, chiar dacă aceștia nu le acceptă din prima și învățați cum să le utilizeze.**

Petty, G. (2006). *Evidence-based teaching: A Practical Approach*. Cheltenham: Nelson Thornes, pp.30

Conform modelului lui Herrmann al „întregului creier”, exista 4 stiluri de învățare posibile:

(Emisfera stângă a creierului)

- **Teoretician** - preferă faptele, detaliile, gândirea critică, definițiile precise, instrucțiunile clare, conținut formal, analiză, logică
- **Organizator** - preferă instrucțiunile pas cu pas, ordinea secvențială, conținutul bine organizat și structurat, planificarea clară, detaliată, deadline-urile precise, rezolvarea algoritmică a problemelor

(Emisfera dreaptă a creierului)

- **Umanitar** - preferă învățarea colaborativă, discuțiile de grup, jocurile de rol, exemplele și abordările personale, implicarea emoțională, ascultarea și împărtășirea ideilor
- **Inovator** - preferă brainstorming-ul, metaforele, imaginile, sintezele, abordările globale, ritmul alert, spontaneitatea, experimentele, se bazează pe intuiție, iau inițiativă, se implică, explorează posibilități și legături ascunse

Pe baza descrierilor anterioare vă rugăm să vă autoevaluați cu privire la propriul stil de învățare acordând 3 puncte stilului care vă definește cel mai bine, 2 puncte celui de-al doilea stil considerat apropiat, 1 punct penultimului stil și 0 puncte stilului care vă definește cel mai puțin. Stilul va fi dat de cele două stiluri care au punctajul 3 și 2 (*de ex. teoretician - inovator*)

Teoretician:

Stilul meu:

Organizator:

Umanitar:

Inovator:

Temă de reflecție: În ce măsură stilul tău influențează activitatea didactică?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Fiecare grupă va realiza pe o coală A3 o **diagramă conceptuală** care să reprezinte relațiile dintre următoarele concepte:

- **teorii tradiționale ale învățării (behavioriste),**
- **teorii cognitiv-constructiviste,**
- **învățare centrată pe profesor,**
- **învățare centrată pe elev,**
- **învățare profundă,**
- **învățare superficială,**
- **strategii / metode didactice adecvate,**
- **taxonomia SOLO și**
- **stilurile de învățare.**

Tema 2

ASPECTE MOTIVAȚIONALE ALE INVĂȚĂRII ȘCOLARE

Teoria „așteptare-valoare”

Conform teoriei „așteptare-valoare” motivația elevilor este determinată de măsura în care elevul se așteaptă să aibă succes și valoarea învățării pentru elev. Astfel obținem formula:

MOTIVAȚIA

=

AȘTEPTARE

x

VALOARE

Operația de înmulțire nu este întâmplătoare, ea semnificând faptul că oricare dintre cele două variabile (*așteptare* sau *valoare*) este nulă va implica o motivație nulă.

**Modalități prin care elevii pot prețui anumite
lecții, discipline, cursuri:**

- **Prin fixarea unor scopuri și ținte care să aibă sens și să fie interesante**
- **Prin convingerea elevilor de importanța și relevanța temei care se predă. De multe ori acestea sunt clare profesorilor dar nu și elevilor**
- **Prin obținerea unui proces de învățare interesant dar și recompensator. Pentru aceasta poate fi utilizată și teoria lui Maslow**

Fiecare grupă va trebui să construiască câte un exemplu de sarcină care să-i ajute pe elevi să identifice valoarea obținută prin învățare:

.....

.....

.....

Temă de reflecție: Cât de des îmi motivez proprii elevi pentru a învăța?

.....

.....

.....

Teoria lui Dweck

Teoria motivațională a lui Carol Dweck împarte elevii în 2 categorii, în funcție de propria lor viziune asupra abilităților lor:

- Cei care consideră că inteligența este înnăscută și că fiecare dintre noi avem un potențial prestabilit de a realiza anumite categorii de lucruri;
- Cei care consideră că potențialul uman este nelimitat și el se dezvoltă prin învățare.

Cercetările lui C. Dweck au indicat un procent de 15% dintre elevii care se situează între cele 2 tipologii iar restul se împart aproape egal în cele două categorii.

Petty ne arată că diferențele de performanță ale elevilor din cele două categorii devin vizibile doar în situații provocatoare sau dificile (trecerea de la un nivel școlar la altul, mutarea într-o altă școală etc.) subliniind faptul că sunt avantajați elevii încadrați în categoria „potențial nelimitat” față de cei care cred în teoria „IQ-ului

”.

Temă de reflecție:

Cum îmi influențează apartenența mea la una dintre cele 2 categorii atitudinea față de elevi?

.....

.....

.....

Fiecare grupă va trebui să identifice cel puțin 4 moduri prin care poate fi crescut numărul elevilor care preferă teoria „potențialului nelimitat”.

.....

.....

.....

Petty sugerează pentru creșterea numărului adeptilor teoriei „potențialului nelimitat” mai multe idei dintre care selectăm:

- profesorul trebuie să insiste asupra faptului că inteligența și abilitățile se cultivă
- profesorul trebuie să insiste asupra faptului învățarea necesită efort din partea elevului
- profesorul trebuie să insiste asupra ideii că creierul este „ca un mușchi”
- aplicarea chestionarului lui Dweck la clasă și semnalarea faptului că cei care sunt adeptii teoriei „IQ-ului fix” se găsesc într-o zonă de „risc”
- utilizarea unor exemple de personalități din lumea științei care nu au avut în timpul școlii un IQ peste medie (A. Einstein, T. Edison etc.)
- utilizarea la clasă a strategiilor didactice bazate pe feedback formativ, interevaluare sau autoevaluare

Petty, G. (2006). Evidence-based teaching: A Practical Approach. Cheltenham: Nelson Thornes, pp.49

Ierarhia lui Maslow

Care sunt nivelurile ierarhiei de nevoi a lui Maslow? Să reconstruim împreună piramida.

Piramida
lui Maslow

5. Autorealizarea,
dezvoltarea personală

4. Nevoia de recunoaștere socială

3. Nevoi sociale și de apartenență

2. Siguranță și securitate personală

1. Apă, hrană, adăpost
Nevoi fizilogice primare (de supraviețuire)

Fiecare grupă va trebui să identifice o modalitate prin care profesorii / școala poate să vină în întâmpinarea fiecărui nivel de nevoi din ierarhia lui Maslow (o idee pentru fiecare nivel).